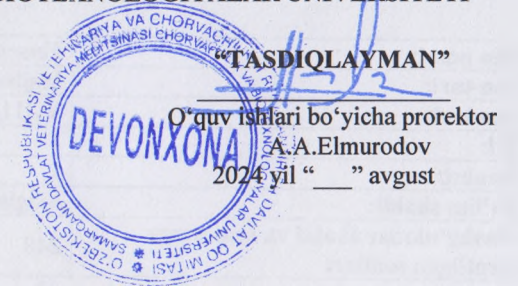

197

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI,
CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI**

VETERINARIYA GELMINTOLOGIYASI

FANI BO'YICHA

SILLABUS

Magistratura mutaxassisligi uchun

Bilim sohasi: 800000 – Qishloq, o'rmon, baliq xo'jaligi va veterinariya

Ta'lim sohasi: 840000 – Veterinariya

Mutaxassisligi: 70840303 - Hayvonlarning parazitlar va yuqumli kasalliklari

Samarqand – 2024

Modul / FAN SILLABUSI
Veterinariya profilaktikasi va davolash fakulteti
70840303 - Hayvonlarning parazitlar va yuqumli
kasalliklari mutaxassisligi

Fan nomi:	<i>Veterinariya gelmintologiyasi</i>
Fan turi:	Majburiy
Fan kodi:	VG1108
Yil:	1
Semestr:	1
Ta'lim shakli:	Magistratura
Mashg'ulotlar shakli va semestrda ajratilgan soatlar:	240
Ma'ruza	40
Amaliy mashg'ulotlar	40
Laboratoriya mashg'ulotlari	40
Seminar	—
Mustaqil ta'lim	120
Kredit miqdori:	8
Baholash shakli:	Imtihon
Fan tili:	O'zbek

Fan maqsadi (FM)	
FM1	Magistrantlarga barcha qishloq xo'jalik va uy hayvonlari, ayrim yovvoyi hayvonlarda va parrandalarda uchraydigan muhim epizootologik, epidemiologik ahamiyatga ega bo'lgan gelmintoz kasalliklari qo'zg'atuvchilarining morfologiyasi, biologiyasi, ekologiyasi, yuqish va tarqalish yo'llari, manbalari, kasalliklarning rivojlanishi, kechishi, davolash va oldini olish yuzasidan nazariy va amaliy bilimlar yig'indisi bilan qurollantirib, ularga mos bilim, ko'nikma va malakalarni shakllantirishdan iborat.

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar	
1.	Parazitologiya
2.	Zoologiya
3.	Hayvonlar anatomiyasi
4.	Hayvonlar fiziologiyasi

Ta'lim natijalari (TN)	
	Bilimlar jihatidan:
TN1	Hayvonlar orasida uchraydigan gelmintoz kasalliklari qo'zg'atuvchilarining morfologik, biologik, ekologik xususiyatlari yuqish yo'llari, manbalari gelmintlarning asosiy va oraliq xo'jayinlarida rivojlanishi kasalliklarning kechishi va tarqalishi haqida bilimga ega bo'lishlari kerak;
TN2	Keltiradigan iqtisodiy, ijtimoiy zararlarini har bir kasallikni ilmiy va amaliy tomondan asoslash, ularni aniqlash, davolash, oldini olish hamda qarshi kurash usullarini bilishlari lozim;
TN3	Gelmintoz kasalliklar qo'zg'atuvchilarining sistematikasi, gelmintlarni bir-biridan farqlash, morfologik va anotomik tuzilishi, biologik rivojlanish bosqichlari, epizootologiyasi, klinik belgilari va patalogoanotomik o'zgarishlari haqida bilimga ega bo'lishlari kerak;
TN4	Tashhisi qo'yish usullari, davolash, oldini olish va qarshi kurash usullarini bilishi va ulardan foydalana olishi, ilm-fan yangiliklari asosida gelmintlarni hayvon tanasida joylashgan joyini bilishi kerak;
	Ko'nikmalar jihatidan:
TN5	Hayvonot dunyosida turlarni sistematikalashni, gelmintologik tekshirishlarni aniqlay oladi;
TN6	Gelmintlarni yashash joylarini, kasalliklarni rivojlanish qonuniyatlarini, inson va hayvonlarga etkazadigan zararini aniqlay oladi;
TN7	Gelmintoz tarqalishiga ta'sir etuvchi omillar, kasalliklarni davolash, oldini olish va qarshi kurash qonuniyatlari bo'yicha baho bera oladi;
TN8	Hayvonlar va parrandalar organlarda joylashgan gelmintni tana tuzilishi va shaklini biladi.

Fan mazmuni	
Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)	
M1	Veterinariya gelmintologiyasi faniga kirish.
M2	Gelmintozlarning epizootologiyasi, epidemiologiyasi, patogenez, immuniteti
M3	Gelmintozlarning iqtisodiy va ijtimoiy zarari, diagnostikasi.
M4	Gelmintozlarga qarshi kurashning bioekologik asoslari.
M5	Trematodozlar qo'zg'atuvchilarining evolyutsiyasi, sistematikasi, morfologik, biologik va ekologik xususiyatlari.
M6	Ikki xo'jayinli trematodalar chaqiradigan kasalliklar.
M7	Uch xo'jayinli trematodalar chaqiradigan kasalliklar.
M8	Trematodozlarga qarshi kurashning bioekologik asoslari.
M9	Sestodozlar qo'zg'atuvchilarining morfologik, biologik va ekologik xususiyatlari, sistematikasi.

M10	Larvalli sestodozlar.
M11	Imaginalli sestodozlari.
M12	Sestodozlarga qarshi kurashning biologik, ekologik asoslari.
M13	Nematodoz qo'zg'atuvchilarining morfologik, biologik, ekologik xususiyatlari.
M14	Askaridatozlar.
M15	Hazm organ strongilatozlarining morfologik, biologik, ekologik xususiyatlari.
M16	Hazm organ strongilatozlarining morfologik, biologik, ekologik xususiyatlari.
M17	Nafas tizimi strongilyatozlari.
M18	Trixotsefalyatoz, trixinillyoz va telyazioz
M19	Geonematodozlarning oldini olish, ularga qarshi kurashning bioekologik asoslari.
M20	Bionematodozlarning oldini olish, ularga qarshi kurashning bioekologik asoslari.
Mashg'ulotlar shakli: amaliy mashg'ulotlar (A)	
A1	Hayvonlarni tirikligida tashxis qo'yish.
A2	Trematodalarini diksen va triksen taraqqiyoti.
A3	Trematodalar va ularning sistematikasi, morfologiyasi, bioekologiyasi.
A4	Jigar trematodozlari va ularga qarshi kurash.
A5	Oshqozon-ichak trematodozlari va ularga qarshi kurash.
A6	Trematodozlarni davolash, oldini olish va ularga qarshi kurash.
A7	Sestodalar va ularning sistematikasi, morfologiyasi, bioekologiyasi.
A8	Larval sestodozlar.
A9	Larval sestodozlar.
A10	Imaginalli sestodozlar.
A11	Go'shtxo'r hayvonlar sestodozlari va ularga qarshi kurash.
A12	Ichak sestodozlari va ularga qarshi kurash.
A13	Sestodozlarni davolash, oldini olish va qarshi kurashish usullarining bioekologik asoslari.
A14	Nematodalar va ularning sistematikasi.
A15	Askaridatozlar va ularga qarshi kurash.
A16	Oksiuratozlar va ularga qarshi kurash.
A17	Otlarning strongilyatozlari va ularga qarshi kurash.
A18	Kavshovchi hayvonlarning strongilyatozlari va ularga qarshi kurash.
A19	Trixotsefalyatozlar diagnostikasi va ularga qarshi kurash usullari.
A20	Nematodozlarni davolash, oldini olish va tashxis qo'yish usullari.
Mashg'ulotlar shakli: laboratoriya mashg'ulotlar (L)	
L1	Gelmintlarni fiksatsiya qilish va saqlash usullari o'rganish.
L2	Gelmentlarni tuxumlari va ularni identifikatsiya qilish usullari.
L3	Gelmentlarni tuxumlari va ularni identifikatsiya qilish usullari.

- g) quyidagi hollarda talabani bilim darajasi qoniqarsiz 2 baxo bilan baholanishi mumkin:
- fan bo'yicha mashg'ulotlarga tayorgarlik ko'rilmagan bo'lsa;
- fan bo'yicha mashg'ulotlarga doir hech qanday tasavvurga ega bo'lmasa;
- fan bo'yicha matnlarni boshqalardan ko'chirib olganligi sezilib tursa;
- fan bo'yicha matnda jiddiy xato va chalkashliklarga yo'l qo'yilgan bo'lsa;
- fanga doir berilgan savollarga javob olinmasa;
- fanni bilmasa.

Fan o'qituvchisi haqida ma'lumot

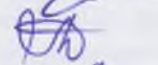
Mualliflar:	Daminov A.S. – “Parazitologiya va veterinariya ishini tashkil etish” kafedrasini mudiri, professor v.f.d. Qurbanov Sh.X. – “Parazitologiya va veterinariya ishini tashkil etish” kafedrasini dotsenti v.f.n.
E-mail:	a.daminov1960@mail.ru.
Tashkilot:	Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti “Parazitologiya va veterinariya ishini tashkil etish” kafedrasini
Taqrizchilar:	1. O'roqov S.X. - Sharof Rashidov nomidagi SamDU “O'simliklar fiziologiyasi va mikrobiologiya” kafedrasini professori, biologiya fanlari doktori. 2. Isayev J.M. - Veterinariya ilmiy-tadqiqot instituti “Gelmintologiya” laboratoriyasi mudiri, veterinariya fanlari bo'yicha falsafa doktori., PhD.

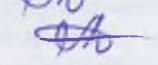
Mazkur Sillabus universitet o'quv-uslubiy Kengashning 2024 yil 29 - avgustdagi 1 - sonli yig'ilishi bayoni bilan tasdiqlangan.

Mazkur Sillabus “Parazitologiya va veterinariya ishini tashkil etish” kafedrasining 2024 yil 26 - avgustdagi 1 - sonli yig'ilishi bayoni bilan ma'qullangan.

O'quv-uslubiy boshqarma boshlig'i R. Ro'ziqulov

Fakultet dekani Sh. Qurbanov

Kafedra mudiri A. Daminov

Tuzuvchilar A. Daminov

 Sh. Qurbanov

L4	Hayvonlarni umumiy va maxsus tekshirish usullari.
L5	Trematodalarning morfologiyasini va lichinkalik shakillarini o'rganish.
L6	Trematodalarga tekshirish usullarini o'rganish.
L7	Sestodozlarning morfologiyasini va lichinkalik shakillarini o'rganish.
L8	Sestodozlarning morfologiyasini va lichinkalik shakillarini o'rganish.
L9	Sestodozlarga tekshirish usullarini o'rganish.
L10	Sestodozlarga tekshirish usullarini o'rganish.
L11	Hayvonlarni sistitserkoza tekshirish usullarini o'rganish.
L12	Nematodalarning morfologiyasini va lichinkalik shakillarini o'rganish.
L13	Nematodalarga tekshirish usullarini o'rganish.
L14	Nematodalarga tekshirish usullarini o'rganish.
L15	Geonematodozlarni morfologiyasini o'rganish.
L16	Geonematodozlarni morfologiyasini o'rganish.
L17	Bionematodozlarni morfologiyasini o'rganish.
L18	Bionematodozlarni morfologiyasini o'rganish.
L19	To'liq va noto'liq gelmintologik yorish usullari.
L20	To'liq va noto'liq gelmintologik yorish usullari.

Mustaqil ta'lim (MT)		
MT	Amaliy va laboratoriya mashg'ulotlarga tayyorgarlik ko'rish va uy ishlarini bajarish	120 soat
1.	Gelmintologiya fanining rivojlanish tarixi va hozirgi holati	6 soat
2.	Gelmintlarning oraliq xo'jayinlari va ularning tarqalishi	6 soat
3.	Go'shtxo'r hayvonlarning trematodozlari	6 soat
4.	Qo'ylar sistitserkozi	6 soat
5.	Otlar anoplotsefalyatozlari	6 soat
6.	Itlar dipilidiozi	6 soat
7.	Alfortioz	6 soat
8.	Mo'ynali hayvonlar sestodozlari	6 soat
9.	Hayvonlar oksiuerozi	6 soat
10.	Quyvon passalurozi	6 soat
11.	Buzoqlar neaskaridiozi	6 soat
12.	Parrandalarning polimorfozi	6 soat
13.	Qo'y va echkilarning myulleriozi	6 soat
14.	Hayvonlarning filiyaritozlari	6 soat
15.	Otlar parafilyariozi	6 soat
16.	Qoramollar setariozi	6soat
17.	Akantotsefalyatozlar	6 soat

18.	Ostertagioz	6 soat
19.	Ezofagostomoz	6 soat
20.	Respublikamiz hududidagi asosiy nemotodozlar	6 soat

Asosiy adabiyotlar	
1.	Azimov Dj.A., Yatusovich A.I., Yunusov X.B., Davlatov R.B., Norqobilov B.T., Djabborov Sh.A., Daminov A.S., Oripov A.O., G'afurov A.G'., Yuldashov N.E., Qurbanov Sh.X. "Parazitologiya va invazion kasalliklar". Darslik, "Fan ziyosi" nashriyoti Toshkent, 2024 yil.
2	Oripov A.O., Davlatov R.B., Yo'ldoshev N.E. Veterinariya gelmintologiyasi. O'quv qo'llanma. "Navro'z" nashriyoti, Toshkent, 2016 yil. – 240 bet.
3.	Ҳақбердиев П.С., Курбанов Ш.Х. Паразитология фанидан амалий ва лаборатория машғулоти. Ўқув қўлланма. "Optima print plus" нашриёти Тошкент, 2015 йил. – 216 бет.
Qo'shimcha adabiyotlar	
1.	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekistonda erkin va farovon yashaylik. "Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil. – 52 bet.
2.	Mirziyoyev Sh.M. Insonparvarlik, ezgulik va bunyodkorlik-milliy g'oyamizning poydevoridir. Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil. – 36 bet.
3.	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. Toshkent, "O'zbekiston" nashriyoti, 2022 yil. – 416 bet.
4.	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 28-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida davlat boshqaruvi tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-5696 son Farmoni.
5.	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 31-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida kadrlar tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirish to'g'risida"gi PQ-187-son qarori.
6.	Эргашев Э.Х., Абдурахмонов Т.А. "Чорва молларининг гельминтозлари" Ўқув қўлланма, "Меҳнат" нашриёти Тошкент, 1992. – 208 бет.
7.	Ятусевич А.И. и др. Паразитология и инвазионные болезни животных. Учебник. Минск. ИВЦ Минфина. 2017 год.
8.	Denis Jacobs, mark Fox, Lynda Gibbons, Carlos hermosilla // Principles of Veterinary Parasitology // Wiley Blackwell, USA, 2016.
Axborot manbaalari	
1.	www.gov.uz
2.	www.lex.uz
3.	www.vetgov.uz
4.	www.ziyonet.uz
5.	www.labirint.ru
6.	www.gov.uz

Talabaning fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi:

a) 5 baho olish uchun talabaning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini to'liq yoritib olsa;
- fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib, ilmiy xatolik va chalkashliklarga yo'l qo'ymas;
- fan bo'yicha mavzu materiallarining nazariy yoki amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bo'lsa;
- fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon eta olsa;
- berilgan savollarga aniq va lo'nda javob bera olsa;
- konspektga puxta tayyorlangan bo'lsa;
- mustaqil topshiriqlarni to'liq va aniq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy-xuquqiy xujjatlarni to'liq o'zlashtirgan bo'lsa;
- fanga tegishli mavzulardan biri bo'yicha ilmiy maqola chop ettirgan bo'lsa;
- tarixiy jarayonlarni sharxlay bilsa;

b) 4 baho olish uchun talabaning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini tushungan, fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo'l qo'ymas;
- fanning mazmunini amaliy ahamiyatini tushingan bo'lsa;
- fan bo'yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o'quv dasturi doirasida bajarsa;
- fan bo'yicha berilgan savollarga to'g'ri javob bera olsa;
- fan bo'yicha konspektini puxta shakllantirgan bo'lsa;
- fan bo'yicha mustaqil topshiriqlarni to'liq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy xujjatlarni o'zlashtirgan bo'lsa.

v) 3 baho olish uchun talabaning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fan haqida umumiy tushunchaga ega bo'lsa;
- fandagi mavzularni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yo'l qo'yilmas;
- bayon qilish ravon bo'lmas;
- fan bo'yicha savollarga mujmal va chalkash javoblar olinsa;
- fan bo'yicha matn puxta shakllantirilmagan bo'lsa.